

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมิน โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนเขวไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การประเมินตามรูปแบบซิปปี ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโครงการดังกล่าว จาก 3 กลุ่ม คือ นักเรียน บุคลากรปฏิบัติงาน และผู้ปกครองนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบประเมิน แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่าจะต้องได้ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินโครงการ ในแต่ละข้อ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ระดับ มาก ($\bar{X} \Rightarrow 3.51$) จึงจะถือว่าการดำเนินงานตามโครงการประสบความสำเร็จ สรุปผลได้ดังนี้

สรุปผล

ผลการประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนเขวไร่ศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบประเมินเป็น เพศหญิง ร้อยละ 59.40 เพศชาย ร้อยละ 40.60 เมื่อจำแนกตามสถานภาพพบว่า เป็นนักเรียน ร้อยละ 54.10 เป็นบุคลากรปฏิบัติงาน ร้อยละ 9.40 และเป็นผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 36.50

2. ผลการประเมินในภาพรวม ต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ในโรงเรียนเขวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ที่เกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ($\bar{X} = 3.83$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.78$)

3. ผลการประเมินด้านบริบท ต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ในโรงเรียนเขวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เฉลี่ยรวมทุกข้ออยู่ที่เกณฑ์ระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดของโรงเรียนเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมเพียงใด (บุคลากรปฏิบัติงาน $\bar{X} = 4.08$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดของโรงเรียนครอบคลุมปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงใด (นักเรียน $\bar{X} = 3.52$)

4. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนเขาวัวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เฉลี่ยรวมทุกข้ออยู่ที่เกณฑ์ระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียน เขาวัวไร่ศึกษามีความสำคัญในระดับใด (บุคลากรปฏิบัติงาน $\bar{X} = 4.29$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานตามโครงการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดของโรงเรียนเขาวัวไร่ศึกษา เพียงพอในระดับใด (นักเรียน $\bar{X} = 3.43$) ซึ่งเป็นข้อเดียวที่ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

5. ผลการประเมินด้านกระบวนการต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนเขาวัวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เฉลี่ยรวมทุกข้ออยู่ที่เกณฑ์ระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดเพียงใด (ผู้ปกครองนักเรียน $\bar{X} = 3.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดระหว่างการทำงานอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงเพียงใด (นักเรียน $\bar{X} = 3.58$)

6. ผลการประเมินด้านผลผลิต ต่อโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนเขาวัวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม เฉลี่ยรวมทุกข้ออยู่ที่เกณฑ์ระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียนได้ดีเพียงใด (บุคลากรปฏิบัติงาน $\bar{X} = 3.98$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผลการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียน เขาวัวไร่ศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด (นักเรียน $\bar{X} = 3.56$)

อภิปรายผล

โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ในโรงเรียน เขาวัวไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ดำเนินการ โดยแบ่งเป็นโครงการย่อย ๆ รวมทั้งสิ้น 6 โครงการ โดยทุกโครงการมีลำดับขั้นตอนการปฏิบัติงานครบทั้ง 4 ขั้นตอน ตามวงจรเดมมิ่ง คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นปฏิบัติตามแผน ขั้นการตรวจสอบ ขั้นสรุปและแก้ไขข้อบกพร่อง เมื่อประเมินตามรูปแบบซิปปี ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ของโครงการดังกล่าว ใน 3 กลุ่ม คือ นักเรียน บุคลากรปฏิบัติงาน และผู้ปกครอง นักเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยรวมจากทุกด้านอยู่ที่เกณฑ์ระดับมาก และผู้ประเมินทุกกลุ่มประเมินโครงการนี้ ในระดับมากเกือบทุกข้อ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ยกเว้นการประเมินของ

นักเรียนด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่กล่าวว่า ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานตามโครงการ ป้องกันและการแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ของโรงเรียนเขาไร่ศึกษา เพียงพอในระดับใด ที่ได้ระดับปานกลาง เพียงข้อเดียว

ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงว่า การที่โรงเรียนได้จัดให้มีโครงการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการใช้สารเสพติด โดยมีกิจกรรมหลากหลายกิจกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตาม กำหนดเวลา และสถานที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้โรงเรียนเขาไร่ศึกษา ได้รับการยอมรับ เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาของผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ในจังหวัด มหาสารคาม โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดที่โรงเรียนจัดกระทำอย่างเป็นระบบ โดยต่อเนื่อง เช่น โครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด โครงการเข้าค่ายพุทธ บูรณต้านภัยยาเสพติด โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดสากล โครงการอบรมจริยธรรม วันศุกร์สุดสัปดาห์ ทุกโครงการล้วนมุ่งเน้นต่อต้านยาเสพติด โดยใช้ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็น สื่อ นอกจากนี้ยังร่วมกับศิลปินที่กำลังได้รับความนิยมในหมู่วัยรุ่น เป็นตัวกลางเพื่อถ่ายทอด และชี้แนะถึงโทษ และพิษภัยของยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้า ซึ่งกำลังแพร่ระบาดอยู่ในโรงเรียน

ผลการจัดกิจกรรมดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนเขาไร่ศึกษา อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัด มหาสารคาม ได้เป็นเป็นศูนย์ตรวจหาสารเสพติดในปีสภาวะประจำจังหวัดมหาสารคาม ของ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ และยังได้รับรางวัลต่าง ๆ ดังนี้

รางวัลชนะเลิศการจัดกิจกรรมการป้องกันปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษาจาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม

รางวัลชนะเลิศด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

รางวัลรองชนะเลิศภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการจัดกิจกรรม รณรงค์ ป้องกัน และ แก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา จากสภาผู้ปกครอง และครูแห่งประเทศไทย โดย ได้รับเกียรติบัตรจาก ฯพณฯ วิชัย ตัณศิริ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ดำเนินกิจกรรมโครงการโรงเรียนสีขาวของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ผลดีเยี่ยม โรงเรียนปลอดสารเสพติด การพนัน สื่อลามก ชู้สาว และการทะเลาะวิวาท

ผลของโครงการดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมพิศ สุขวิบูลย์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ปัจจัยนำเข้าที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดสารเสพติด ได้แก่ ทศนคติ และ ปัจจัยเสริม ที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันการติดสารเสพติด ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน และข่าวสาร

ในการจัดกิจกรรมตามโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียน ได้ส่งผลให้ครูอาจารย์และผู้ร่วมงาน มีจิตสำนึกตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ คืบหน้าตามลำดับ ให้ความร่วมมือปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้ทุกโครงการบรรลุตาม วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับความร่วมมือจาก ครู อาจารย์ ที่เคยสูบบุหรี่ใน บริเวณโรงเรียน ได้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนด้วยการ ลด ละ เลิก การสูบบุหรี่ ไม่สูบบุหรี่ ต่อหน้านักเรียน หรือในสำนักงานทุกแห่งที่มีเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ จะไม่มีการสูบบุหรี่ ในห้องเรียนโดยเด็ดขาด รวมทั้งการเน้นการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด เริ่มจากบุหรี่ จนร้ายแรง จนขยายวงกว้างไปถึง กัญชา ยาบ้า และเฮโรอีน ครูอาจารย์ และผู้ร่วมงานตระหนักร่วมกัน พยายามสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหา ร่วมมือให้การรณรงค์ต่อต้านสารเสพติดในโรงเรียนเป็น อย่างดี ทำให้นักเรียนและเยาวชนห่างไกลยาเสพติด

ผลของโครงการดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จีรศักดิ์ บุญชู และคณะ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด จะมีครูที่ช่วยเหลือ นักเรียนทั้งปัญหาด้านการเรียน และปัญหาส่วนตัวปานกลาง ดังนั้นเมื่อครูเอาใจใส่ดูแลนักเรียน อย่างใกล้ชิด และประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน จึงทำให้ปัญหาการเสพยาเสพติด ของนักเรียนลดลง

การที่นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้ สารเสพติดที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง จนถึงนักเรียนและเยาวชนทั่วไป มีความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยง มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ล่อแหลมต่อการเสพยา เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว หนีโรงเรียน ไม่เข้าห้องเรียน เล่นการพนัน ทะเลาะวิวาท สูบบุหรี่ ประพฤติตนเป็นนักเลงอันธพาล ลักขโมย แต่งกายไม่ถูกระเบียบ และประพฤติดนไม่ เหมาะสมกับภาพการเป็นนักเรียน

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือนักเรียนที่มีพฤติกรรมดังกล่าว มีผลการเรียนค่อนข้างต่ำ ดิต 0 ดิต ร และ มส จำนวนมาก ไม่สนใจในการเรียน ไม่สนใจตนเอง ไม่ติดต่อหรือ ยื่นคำร้องขอสอบแก้ตัวตามปฏิทินที่โรงเรียนกำหนดทำให้มีนักเรียนไม่จบหลักสูตรพร้อมกับ นักเรียนปกติจำนวนหนึ่งเป็นประจำทุกปี

ภายหลังที่โรงเรียนได้ดำเนินโครงการนี้ และได้ยื่นไปคูสถิตติดังกล่าว ทำให้มีข้อสรุป ได้ว่า นักเรียนมีความสนใจศึกษาเล่าเรียนมากขึ้น สถิติการจบหลักสูตรดีขึ้น ดิต 0 ดิต ร และ มส ลดน้อยลง ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็นที่น่าพอใจ นอกจากโครงการดังกล่าวจะส่งผล

ดีต่อนักเรียนทางด้านวิชาการแล้ว ยังมีผลต่อการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับเยาวชนอีกด้วย โดยเฉพาะโครงการเพื่อนเตือนเพื่อน โครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด โครงการอบรมจริยธรรมวันศุกร์สุดสัปดาห์ ทุกโครงการล้วนส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่งห่างไกลยาเสพติด บางโครงการ เช่น โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด สามารถส่งเสริมเยาวชนให้เป็นนักกีฬานักกีฬาบาสเกตบอลยอดเยี่ยมชนะเลิศระดับจังหวัด ระดับเขตการศึกษา 10 และ ได้แข่งขันในระดับประเทศไทยอีกด้วย นำความภาคภูมิใจมาสู่พวกเราชาวเขาวไร่ศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ผลของโครงการดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนวัน จันทศักดิ์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ว่า โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน จะช่วยลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียนได้ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระวรรณ สุธีร์ ไกรลาส (2536 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง สุขภาพจิต และการกล้าแสดงออก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อยาเสพติดของนักเรียน ดังนั้นเมื่อได้รับการสนับสนุนทั้งจาก โรงเรียนและเพื่อนให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จึงทำให้นักเรียนลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดลงได้

การที่โรงเรียนได้ดำเนินงานตามโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และครูโรงเรียนเขาวไร่ศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวไร่ กำนันตำบลเขาวไร่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวไร่ ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรล้วนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนด้วยดี

โครงการที่นับได้ว่า ชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ โครงการปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ ซึ่งจากการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวพบว่า ผู้ปกครองนักเรียน ประเมินในด้านผลผลิต สูงสุดในประเด็นที่เห็นว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนในการป้องกันและหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดได้ดีเพียงใด ($\bar{X} = 3.98$) ซึ่งมาจากการที่โรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ได้ร่วมกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดให้กับเยาวชนหันไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี และการสืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น เยาวชนยุคใหม่จึงไม่ติดยา ไม่พึ่งพายาเสพติด รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ผลของโครงการดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จีรศักดิ์ บุญชู และคณะ (2536 : บทคัดย่อ) ที่ว่าครอบครัวและชุมชนมีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียน และผลการวิจัยของ สมพิศ สุขวิฑูรย์ (2540 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ครอบครัวที่อบอุ่น เป็นปัจจัยเสริม ที่ช่วยป้องกันปัญหาการติดสารเสพติดของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการนำผลการประเมินโครงการป้องกันและการแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดของโรงเรียนเขาไร่ศึกษาไปใช้ ควรจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ติดยาอย่างจริงจัง เช่น การเข้าค่ายบำบัดรักษาการฟื้นฟูหลังจากเลิกใช้ยาเสพติด และ การช่วยเหลือนักเรียนติดยาที่กลับเข้ามาศึกษาต่อ โรงเรียนควรดำเนินการในเรื่องดังกล่าวด้วยความสุ่มรอบคอบ มิเช่นนั้นจะทำให้แก่นักเรียนติดยาปรับตัวไม่ทัน เกิดปัญหากับครอบครัวและสังคมต่อไปได้ และควรจัดเตรียมทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานไว้ให้เพียงพอในการดำเนินงานโอกาสต่อไป
2. ในการศึกษาครั้งถัดไป ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนที่ใช้สารเสพติด นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ครู ผู้ปกครองนักเรียน เข้ามาประกอบด้วย เพื่อให้เห็นภาพของการดำเนินงานและผลของโครงการชัดเจนขึ้น